

Viliam Judák (ed.)

VO VÄZENÍ I NA SLOBODE

K nedožitej storočnici
Jána Chryzostoma kardinála Korca

Spolok svätého Vojtecha
Trnava 2025

© Spolok svätého Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., Trnava 2025

ISBN 978-80-8161-681-5

OBSAH

Na úvod.....	9
<i>Viliam Judák</i>	
Tajná kňazská a biskupská vysviacka Jána Chryzostoma Korca	11
<i>Róbert Letz</i>	
Tajný literárny život „biskupa v montérkach“	44
<i>Lenka Bebjaková</i>	
Ján Chryzostom Korec a jeho samizdatová tvorba	52
<i>Milan Hudaček, SJ</i>	
Kardinál Ján Chryzostom Korec a Svätá stolica	58
<i>Emília Hrabovec</i>	
Ján Chryzostom Korec: <i>O Eucharistii</i>	81
<i>Lubomír Hlad</i>	
Proces s Jánom Korcom a spol. roku 1960	118
<i>Ondrej Podolec</i>	
Patriotizmus v homíliách Jána Chryzostoma Korca	161
<i>Marian Šuráb</i>	
Aspekty dejinnosti v myslení a dielach Jána Chryzostoma Korca	184
<i>Viliam Judák</i>	
Biskup Ján Korec a Združenie katolíckych duchovných	
<i>Pacem in terris</i>	208
<i>Patrik Dubovský</i>	
Zodpovedne prežívaná sloboda – cesta k opravdivému	
spoločenstvu lásky	218
<i>Ivan Šulík</i>	
Eschatológia v dielach Jána Chryzostoma Korca	231
<i>Marián Chovanec</i>	
Životopis Jána Chryzostoma Korca	244
<i>Viliam Judák</i>	

NA ÚVOD

Viliam Judák

Osobnostný zjav kardinála Jána Chryzostoma Korca sa dá vidieť rôznou optikou. Je viacrozmerný, a pritom jednoduchý. Je výrazne prítomný v duchovnom a kultúrnom priestore Slovenska a Európy. Je vrastený do najnovších dejín Cirkvi na Slovensku i širšie. Je svetlom, ktoré vyžaruje v tme nihilizmu a materializmu a presvecuje aj národnú vitalitu a dedičstvo sv. Cyrila a Metoda. Je plný činorodej energie, zameranej na duchovné povznesenie a renováciu katolicity. Je slovenský, európsky, ľudský. Sú v ňom obsiahnuté univerzálne dejiny Cirkvi i slovenské dejiny, špecifické, stredoeurópske. Je symbolom nepokornej pravdy o katolíckej viere a kresťanskej láske a nepretržitej potreby obrany overených etických zásad Kristovho evanjelia. Zaslúži si našu úctu, obdiv a vďaku. Aj preto sa stal pre náš dnešok „duchovnou autoritou Slovákov“ a opravdivým svedkom prenasledovanej Cirkvi.

Z jeho prebohatej životnej skúsenosti, utrpenia, múdrosti, statočnosti, viery v Boha, vzdelanosti, schopnosti byť druhým ľudsky blízko, zanechaných literárnych, historických, teologických a filozofických prác a najmä z jeho otvorenosti a tolerantnej, inteligentnej a kultúrnej slovenskosti sa môžeme učiť. Nádejам sa, že k tomu budú viesť i príspevky, ktoré tvoria túto publikáciu a ktoré vás ako čitateľov mnohoro obohatia. V tomto zmysle ďakujem všetkým autorom, ktorí prispeli svojim originálnym pohľadom na jednotlivé oblasti života a činnosti kardinála Jána Chryzostoma Korca.

TAJNÁ KŇAZSKÁ A BISKUPSKÁ VYSVIACKA JÁNA CHRYZOSTOMA KORCA

Róbert Letz

11

Ján Chryzostom Korec pochádzal z obce Bošany v okrese Partizánske, z nižšej sociálnej vrstvy. Jeho otec Ján Korec pracoval od 14 rokov ako robotník v miestnej továrni na spracovanie kože, ktorú roku 1930 prevzala firma Baťa.¹ Ako vojak rakúsko-uhorskej armády počas prvej svetovej vojny utrpel ťažké zranenie nohy, ktoré ho poznačilo na celý život. Matka Mária, rodená Drábiková, pochádzala z obce Norovce v okrese Topoľčany. Pracovala tiež v tejto továrni. Korcovci uzavreli manželstvo 18. februára 1917 v Šišove v Kostole povýšenia Sv. kríža.² Narodili sa im tri deti: najstaršia dcéra Štefánia, mladší syn Anton a napokon 22. januára 1924 najmladší syn Ján. Ján si priniesol meno – pokrstili ho ako Jána Chryzostoma (Zlatoústeho). Svätok tohto svätca sa v tom čase slávil 27. januára. Rodina obývala domček v robotníckej kolónii v Bošanoch č. 30. K nemu patrila malý pozemok s rozlohou 400 siah (14,4 árov).³ Podľa sčítacieho hárku z roku 1930 sa Ján Korec starší s celou rodinou hlásil k rímskokatolíckemu vyznaniu a slovenskej národnosti. Sčítací hárkok obsahuje dve nepresnosti.⁴ J. Ch. Korec vyrastal

---

¹ KOREC, Ján Chryzostom: *Od barbarskej noci*. Bratislava : LÚČ, 1990, s. 164.

² Štátny archív Nitra, f. Zbierka cirkevných matrík, Rímskokatolícky farský úrad Bošany, Matricula baptistorum, 1894, s. 95a – 95b.

³ Archív Ústavu pamäti národa [A ÚPN] Bratislava, Fond starých písomností, KS ZNB S-ŠtB Bratislava, V-711, a. č. 1748. Protokol o výslechu obvineného J. Korca, KS MV Bratislava 12. 3. 1960.

⁴ Ján Chryzostom Korec má v hárku nesprávne uvedený dátum narodenia, a síce 22. 5. 1924 namiesto 22. 1. 1924. Jeho otec Ján Korec má nesprávne uvedený rok narodenia 1884 namiesto 1894. Slovenský národný archív Bratislava, f. Sčítanie ľudu

v katolíckom rodinnom prostredí, pričom zbožnosťou vynikala najmä jeho matka. Od siedmeho roku svojho života rád pravidelne miništroval v miestnom farskom Kostole sv. Martina. Mal rád kostol a bohoslužby. Náboženský svet mu bol veľmi blízky a považoval ho za samozrejmu súčasť svojho života.⁵ Prostredie Bošian bolo pritom silne ovplyvnené pôsobením továrne na spracovanie kože, v ktorej pracovali odborní zamestnanci a robotníci pochádzajúci z rôzneho národnostného, náboženského, kultúrneho a sociálneho prostredia. Prejavoval sa v ňom aj náboženský indiferentizmus.⁶ Národnostná a náboženská pestrosť Bošian bola výraznejšia v období rakúsko-uhorskej monarchie. Po vzniku Československej republiky sa osoby, ktoré sa hlásili k nemeckej a maďarskej materinskej reči, z Bošian vytrácajú a prichádzajú Česi. V Bošianoch roku 1930 žilo 2 117 obyvateľov, z toho vo Veľkých Bošianoch, kde žila rodina Jána Korca staršieho, 1 736 osôb, v Malých Bošianoch 253 osôb a v Baštíne 128 osôb. Vo Veľkých Bošianoch žilo roku 1930 celkovo 1 667 rímskokatolíkov, 29 izraelitov, 5 evanjelikov augšburského vyznania a 6 osôb iného vyznania alebo bez vyznania. Oficiálne vykazovanú československú národnosť si zapísalo 1 669 osôb; v skutočnosti väčšina obyvateľov patrila k slovenskej národnosti. Maďarskú národnosť si uvádzalo 14 obyvateľov.⁷

Rušné roky 1938 a 1939 prežil J. Ch. Korec ako žiak meštianskej školy v Chynoranoch. Expanzia nacistického Nemecka a ústupčivosť západných mocností viedla k podpísaniu Mníchovskej dohody. Tento proces prispel k vyhláseniu autonómie Slovenska a napokon k vyhláseniu Slovenského štátu 14. marca

1939. Boli to medzníky, ktoré predstavovali zásadné zmeny v živote slovenskej spoločnosti a dotkli sa aj dospievajúceho Korca. Vo svojich spomienkach sa vyjadril:

„Nemcov sme sa báli a hľadeli sme na nich ako na nutné zlo... Ale za Slovenský štát sme boli nadšení! 14. marca 1939 sme videli, ako lietali dovysoka od radosti klobúky! Slováci mali po tisíc rokoch znova svoj štát a vlastného vládará! Každú sobotu okolo obeda sme čakali na ulici na auto prezidenta republiky, ktorý prechádzal cez Chynorany do Bánoviec, kde mal sv. omšu, kázeň a plnil si aj ostatné kňazské povinnosti.“⁸

Z tejto krátkej spomienky cítiť obavu z Nemcov a súčasne radosť zo vzniku Slovenského štátu. V tom čase už súrodenci J. Ch. Korca pracovali v Baťových závodoch. Po absolvovaní meštianskej školy v Chynoranoch roku 1939 sa pred ním otvorila otázka, kam ďalej. Sám už v tom čase cítil povolanie ku kňazstvu, preto sa odhodlal zveriť sa s touto túžbou miestnemu kaplánovi Jozefovi Vrablécovi. Ten ho však nepodchytil a ďalej neusmernil.⁹ Bol preto rozhodnutý odísť do Baťovej školy na Moravu do Zlína. Jeho rozhodnutie zmenil list od priateľa Klementa Fábika, ktorý sa zveril o Korcovej túžbe po kňazstve magistrovi novicov a rektorovi ružomerského domu jezuitov pátrovi Jozefovi Weiss-Nägelovi (Jurovskému). Ten mu poradil, aby napísal Korcovi list a pozval ho k jezuitom do Ružomberka.¹⁰

J. Ch. Korec teda 14. septembra 1939 nastúpil ako kandidát do Stanislavova – ružomerského domu jezuitov. Po dvojtyždňovej skúšobnej dobe bol prijatý do noviciátu ako najmladší z novicov (do dosiahnutia 16 rokov mu chýbali štyri mesiace). Ružomerský dom jezuitov bol najväčším domom tejto rehole na Slovensku. V čase Korcovho príchodu v ňom bývalo celkovo 66 jezuitov, z toho bolo 30 novicov školastikov.¹¹ Medzi jeho rovesníkov v noviciáte patrili Jozef Javorka, Ján Žabka, Vojtech

1930, Sčítací hárok 984/539, Bošany [Topolčany]. [citované 20. 2. 2024]. Dostupné na URL [https://www.slovakiana.sk/scitacie-harky/cair-ko28lx8?url={%22page%22:%221%22,%22lm%22:%220%22,%22filter%22:%22{%22onlyUnBlackeden%22:true,%22tagKeys%22:\[%2210001%22\],%22categoryKeys%22:\[%22768%22,%229969%22\]}%22,%22index%22:8,%22total%22:309}&fromPage=cs](https://www.slovakiana.sk/scitacie-harky/cair-ko28lx8?url={%22page%22:%221%22,%22lm%22:%220%22,%22filter%22:%22{%22onlyUnBlackeden%22:true,%22tagKeys%22:[%2210001%22],%22categoryKeys%22:[%22768%22,%229969%22]}%22,%22index%22:8,%22total%22:309}&fromPage=cs).

⁵ KOREC, Ján Chryzostom: *Od barbarskej noci*, s. 167.

⁶ KOREC, Ján Chryzostom: *Od barbarskej noci*, s. 167.

⁷ ČEPLŮ, Slavomír a kol.: *Vybrané populačné štruktúry obcí na Slovensku (18. – 1. pol. 20. storočia)*. Bratislava: Centrum pre historickú demografiu a populačný vývoj Slovenska Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, 2016, s. 316, 513, 1 168, 1 560, 1 695, 1 876.

⁸ KOREC, Ján Chryzostom: *Od barbarskej noci*, s. 171.

⁹ KOREC, Ján Chryzostom: *Od barbarskej noci*, s. 172.

¹⁰ KOREC, Ján Chryzostom: *Od barbarskej noci*, s. 173.

¹¹ *Catalogus viceprovinciae Slovakiae Societatis Iesu ineunte anno iubilaee 1940*. Bratislava, s. 11.

Filkorn, Ladislav Grom, Klement Fábik, František Šatura a Vladimír Šatura.¹² Novicov formovali najmä pátri Jozef Weiss-Nägel (Jurovský) a Matej Marko, ktorí, ako uvádzala dobová tlač, „vychováajú a zaučajú novákov do duchovného života“¹³. Práve vzťah J. Ch. Korca s pátrom Markom mal rozhodujúci význam pri budúcej tajnej biskupskej vysviacke. V Ružomberku začal Korec svoj dvojročný noviciát a po jeho skončení absolvoval školastikát, školu klerikov, ktorí sa pripravujú na maturitu na verejnom gymnáziu. Externe študoval aj 7. a 8. ročník na katolíckom patronátnom gymnáziu v Kláštore pod Znievom. Nemusel tam dochádzať pravidelne, iba na skúšky. Jezuitská rehoľná formácia Korca vnútorne oslovila, stotožnil sa s ňou. Povahovo bol skôr skromný a plachý a od noviciátu začal mať zdravotné problémy so srdcom. Rehoľná formácia spojená s jezuitským aktivizmom ho vnútorne nasmerovala, motivovala, inšpirovala a premieňala.¹⁴ Práve prostredníctvom jezuitov sa mu otvoril intelektuálny svet. Štúdiom si ďalej rozširoval obzory. Spolu s ostatnými školastikmi sa pod vedením Štefana Hatalu zúčastňoval na aktivitách samovzdelávacieho krúžku Akadémie, ktorý mladých jezuitov dvíhal na vyššiu vzdelanostnú úroveň:

„Z iniciatívy samého R. P. Provinciála ujal sa náš býv. Mg. Hatala organizovania krúžku, ktorý by nám poskytoval častú príležitosť prakticky zvýrazňovať vedomie, že chceme byť vo vare dnešného zmechanizovaného sveta neochvejnými majákmi prístavu šťastia, modernými apoštolmi ukrižovaného Krista. Pokus sa podaril. Akadémia – tak sme krúžok nazvali – strom našich nádejí, zakvitol. Hoci naše štúdiá vyčerpávajú nám čas do dna, radi sa schádzame každé dva týždne, aby sme správnej kritike podrobili svoje plody rečnicke, literárne alebo študijné. To v nás udržuje tvorivý elán pracovať za duše a vôbec. Akadémia je nám vzpruhou čím lepšie sa prichystať pre budúcnosť. Usporiadali sme 24 schôdzok. Na ich programe zúčastňovali sme sa

¹² *Catalogus viceprovinciae Slovakiae Societatis Iesu ineunte anno iubilaeo 1940*, s. 11.

¹³ Ružomberok. In: *Stanislavovské zvesti*, roč. 12, 1940, č. 1, s. 8.

¹⁴ KOREC, Ján Chryzostom: *Od barbarskej noci*, s. 178 – 179.

striedavo všetci. Reči, kázne, prednášky na najrozličnejšie témy, nakoľko sa len dajú zapojiť do apoštolátu, beletristická tvorba, básne i odborné vedecké úvahy svedčia o všestrannosti našich priprav. Úroveň výstupov tiež zodpovedá očakávaniu. Chceme byť odborníkmi. Lebo len tak získame Kristovi, ktorého ideme hlásať, u všetkých kruhov náležitý rešpekt... Inak, aby sme si nerobili o svete ilúzie, navštevujeme častejšie nemocnicu, kde sa dozvieme o potrebách nášho ľudu. Sledujeme slovenský kultúrny život pre ten istý cieľ.“¹⁵

Dňa 30. júla 1941 nastúpil do jezuitského noviciátu v Ružomberku Pavol Hnilica, o tri roky starší od J. Ch. Korca. Oba mladí jezuiti sa tu bližšie spoznali a spolupracovali, čo malo tiež dôležitý význam pre budúcnosť.

Po maturite roku 1944 Korec študoval filozofiu na jezuitskom filozofickom inštitúte v Trnave spolu s ďalšími šiestimi jezuitmi.¹⁶ Filozofia sa študovala tri roky. Počas tohto štúdia sa preberala scholastická filozofia a jednotlivé filozofické disciplíny (úvod do filozofie, logika, noetika, ontológia, psychológia, kozmológia, teodícia, dejiny filozofie). Okrem toho sa prednášali aj vedľajšie predmety (fyzika, matematika, chémia, biológia). Osobitný dôraz sa kládol na dišputy, aby sa jezuiti vzájomne cvičili argumentovať v prospech pravdy v prípade iných mienok. Od jesene 1945, teda v čase, keď bola obnovená Československá republika, pokračoval v štúdiách filozofie na jezuitskom filozofickom inštitúte v Brne. Tu sa prejavil i Korcov aktivizmus. Redigoval časopis *Vpřed*, ktorý vydávali jezuitskí poslucháči filozofie. Štúdium filozofie ukončil licenciátom; témou licenciátnej práce boli *Filozofické základy dialektického materializmu. Ku kritike jeho dialektiky, noetiky a metafyziky*. Išlo o nanajvyš aktuálnu tému, pretože rozhodujúce mocenské pozície v štáte už v tom čase

¹⁵ Z ružomerského školastikátu. In: *Stanislavovské zvesti jezuitov na Slovensku*, roč. 14, 1941, č. 3, s. 43 – 44.

¹⁶ Bolí to: Pavol Baxa, Peter Dubovský, Klement Fábik, Štefan Hajnala, Pavol Fabián a Jozef Švec. *Catalogus viceprovinciae Slovakiae Societas Iesu. Ineunte anno 1945*. Bratislava, 1945, s. 13.

mala komunistická strana, ktorá bez prekážok šírila svoju ideológiu. Korec sa v Brne zúčastňoval verejných prednášok o marxistickej filozofii, na ktorých vystúpili významní českí katolícki intelektuáli Dominik Pecka, Bohdan Chudoba a Artur Pavelka, ako aj verejnej diskusie s marxistami.¹⁷

16

V licenciátnej práci dokázal Korec na úrovni, vecne a kriticky argumentovať voči marxisticko-leninskej filozofii. Kritike podrobil jej dialektiku, ontológiu a noetiku. Materialistickú filozofiu bral ako historickú skutočnosť, ktorú treba vnímať ako riadnu súčasť dejín filozofie. Dialektický materializmus chápal ako dejinne podmienený a závislý od Hegelovej filozofie – táto závislosť sa prejavila v absolútnom chápaní, keď sa namiesto Hegelovho absolútneho idealizmu presadzoval absolútny materializmus, resp. materialistický monizmus, založený na zásadnom protiklade tézy a antitézy. Korec sa prikláňa k názoru, že bytie je dialektické, ba dokonca pripúšťa, že sa skladá z dvoch reálnych odlišných princípov tézy a antitézy. Ich odlišnosť a opozícia však nie je vo svojej podstate protirečivá, ale vzťahová. Každé bytie má v sebe jednotu, ktorá plynie z jeho podstatnej formy. Na základe tejto jednoty a vnútorného dynamizmu sa bytie zákonite stavia proti svojmu rozloženiu, rozpadu. Bytie sa nemôže vyvíjať tak, aby samo nadobúdalo vyššiu dokonalosť. Samotný dynamický princíp dialektiky protirečí Leninovým vyhláseniam o absolútnej pravde v procese ľudského poznávania.¹⁸

Korec poukazoval aj na skutočnosť rýchleho napredovania prírodných vied, ktoré zaujímali iné stanoviská ako v 19. storočí, keď v ich zisteniach hľadal oporu marxizmus. Napokon v licenciátnej práci dospel k tomuto záveru:

„Rozbor základných dialekticko-materialistických tvrdení a predpokladov v predchádzajúcich statiach ukázal zjavnú neudržateľnosť dialektického materializmu ako filozofického systému, ak vôbec možno o ňom hovoriť ako o celku. Neudržateľná

je náuka o dialektike vo forme, v akej ju dialektický materializmus predkladá. Zmenou tejto formy by sa však zmenil v samých základoch materializmus sám a došlo by sa k aristotelovskej ontológii, ktorú prijímame.“¹⁹

Svoju prácu nebral ako vstup do vášnivých polemík, ale ako vedecký príspevok, v ktorom vecne dokazoval neudržateľnosť dialektického materializmu. Pomohol si aj Leninom, ktorý sa sám vyjadroval, že si cení čestných kritikov dialektického materializmu:

17

„Ak si Lenin cení čestných kritikov dialektického materializmu a ak vraví, že je vecou úcty k nemu, poukázať na zistené omyly alebo nedostatky jasnými dôkazmi, nazdávame sa, že náš rozbor viedla táto zásada a najmä zásada hľadania pravdy. Vyhybali sme sa polemike a skresľovaniu skutočnosti, i keď úsudok vyznel nepriaznivo a príkro. Hľadanie pravdy nás priviedlo k tvrdeniu o neudržateľnosti dialektického materializmu ako filozofického systému a tak i náhľadu na život.“²⁰

Korcov ústretový dialogický postoj v danej dobe razantného mocenského nástupu komunistickej strany k úplnej moci nenašiel priaznivú odozvu. Dialektický materializmus bol už v tom čase chápaný nie ako filozofický názor, ale ideológia s ambíciou stať sa oficiálnou a jedinou, čo zásadne znemožňovalo akýkoľvek dialóg.

V rámci jezuitskej formácie J. Ch. Korec roku 1947 pokračoval tzv. magisterkou, dvojročnou praxou v niektorom z apoštolských diel Spoločnosti Ježišovej. Provinciál ho disponoval do Trnavy, kde pôsobil pri pátrovi Jánovi Králičkovi v redakcii časopisov *Katolícke misie* a *Posol Božského Srdca Ježišovho*. Prispieval do časopisu *Mariánska kongregácia*. S pátrom Jánom Popluhárom úzko spolupracoval na vydávaní intelektuálne zameraných

¹⁷ KOREC, Ján Chryzostom: *Od barbarskej noci*, s. 187.

¹⁸ KOREC, Ján Chryzostom: *Filozofické základy dialektického materializmu. Ku kritike jeho dialektiky, noetiky a metafyziky*. Licenciátna práca. Brno : [s. n.], 1947, s. 18 – 19, 23.

¹⁹ KOREC, Ján Chryzostom: *Filozofické základy dialektického materializmu. Ku kritike jeho dialektiky, noetiky a metafyziky*, s. 53.

²⁰ KOREC, Ján Chryzostom: *Filozofické základy dialektického materializmu. Ku kritike jeho dialektiky, noetiky a metafyziky*, s. 56.

Viliam Judák (ed.)

Vo väzení i na slobode

K nedožitej storočnici Jána Chryzostoma kardinála Korca

Pre Biskupstvo Nitra vydal Spolok svätého Vojtecha
– Vojtech spol. s r. o., Trnava 2025, ako svoju 4 533. publikáciu

Dielo vychádza v rámci projektu: APVV-22-0204 *Religiozita
a hodnoty trvalej udržateľnosti* Univerzita Konštantína Filozofa
v Nitre – Filozofická fakulta.

Zodpovedná redaktorka Lenka Bebjaková

Jazyková úprava Miroslava Režná

Recenzovali Martin Hetényi, Cyril Hišem

Snímky TK KBS/Peter Zimen

Ilustrácia na obálke archív SSV

Grafická koncepcia Pergamen

Sadzba Peter Valach

Tlač Finidr, Český Těšín

Prvé vydanie

www.ssv.sk, eVojtech.sk

objednávky: 033/590 77 18

objednávky@ssv.sk

Členská zľava 15 % platí v obchodnej sieti SSV.

ISBN 978-80-8161-681-5